

Holger Hjelholt: *Arvefølgesag og forfatningsforhold i Det Danske Monarki ved midten af 19. århundrede. Fr. v. Pechlins virksomhed for monarkiets opretholdelse ca. 1845-51. Mit einer deutschen Zusammenfassung.* (Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab, Historisk-filosofiske Meddelelser 46,3, København, 1973.)

I sin seneste bog behandler Holger Hjelholt forbundsgesandt, baron Fr. Pechlins indsats i København og i forbundsdagen i Frankfurt under de forvirrede arvefølgeproblemer i 1840'erne. Efter en kort redegørelse for Pechlins levnedsløb op til 1845 (inkl. hans poetiske åre) koncentrerer Holger Hjelholt sig om successionsspørgsmålet. Pechlin havde i januar 1846 på opfordring indgivet sin betænkning til arvefølgekommissionen. Efter grundige studier i dokumenterne omkring 1721 var Pechlin kommet til det resultat, at kongelovens arvefølge var blevet indført i Slesvig, og dette kunne kommissionen roligt meddele stænderne. Men med hensyn til arvefølgen i Holsten burde man gå stille med dørene.

Efter offentliggørelsen af Det åbne brev et halvt år senere, begyndte Pechlins travleste diplomatiske indsats. Der var indgået klager til forbundsdagen fra storchertugen af Oldenburg, Augustenborgeren og de holstenske stænder. Den på forhånd vanskelige situation i disse nationalistiske tider blev yderligere besværliggjort af, at Det åbne brev på væsentlige punkter ikke svarede til Pechlins egen opfattelse. Baseret på brev- og depecheregnen til og fra København, betænkninger læst op i forbundsdagen etc. skildrer Holger Hjelholt sagens gang i Frankfurt. Netop den meget grundige gennemgang af

arkivmaterialet er karakteristisk for bogen. Denne grundighed viser sig også i de mange biografiske enkeltheder omkring personen Pechlin. Dette kommer især til udtryk i kapitlerne om tiden efter 1848 – da Pechlin havde søgt sin afsked, fordi hans personlige opfattelse ikke kunne forenes med det nye ministerium – og i afsnittet om Pechlins sidste elleve leveår.

Også denne bog viser Holger Hjelholts meget detaljerede viden og store kendskab til materialet, der dog, når det gælder personen Pechlin eller successionsspørgsmålet, ikke bringer væsentlige nye resultater.

Gerda Bonderup

Dansk socialistisk teori 1850-1900. En antologi ved Jette Lundbo Levy og Morten Thing. (Politisk revyserien nr. 6, 1973).

De to udgivere har med denne antologi søgt at skabe en »bog om den danske arbejderbevægelse. Ikke nogen historie om den, ikke nogen analyse af dens udvikling. Det er en bog skrevet af bevægelsen selv, af dens teoretikere« (citater fra præsentationen på bagsiden).

Dette har de søgt at indløse ved at samle et antal tekster af Frederik Dreier, Louis Pio, Gerson Trier, Nicolaj Petersen og Gustav Bang; disse er udvalgt efter deres betydning for teoriens historie og efter format. Derfor har udgiverne ikke søgt at skabe nogen alsidighed, ikke inddraget socialdemokratiets mere officielle teoretikere (s. 8). Med den socialistiske teoris historie mener de den marxistiske tradition og en brug af denne til analyse af konkrete politiske og strategiske problemer (s. 10). Men